

Orta Doğu, Enerji Konusunda Bir Dönüm Noktasında Suriye, Hürmüz Boğazı'nın Yerini Doldurabilir Mi?

Tom Barrack ve Rüyalara Dalmak

Hürmüz Boğazı'nda sıcak gelişmelerin hız kazanmasının, iç içe geçmesinin ve belki de kesişmesinin ortasında, Orta Doğu haritası, dev bir satranç tahtası ve tahtadaki her bir ülke, diğerinden bağımsız olarak hareket etmesi imkansız olan bir taş gibi görünmektedir. Doğudan ve batıdan boyunların uzandığı satranç tahtası üzerinde öne çıkan Tom Barrack'ın açıklamaları, eğer ulaşılması zor bir Amerikan hayali olduğu ortaya çıkmazsa yüzyılın enerji projesine dönüşebilecek bir pencere açacaktır; zira yıllardır sükûnet bulamayan Suriye'yi Barrack, geleneksel darboğaz noktalarından uzak, Hürmüz Boğazı ve Bab el-Mendeb Boğazı'nın işlevlerini taklit eden alternatif bir enerji koridorunun merkezi hâline gelebilecek "en büyük jeopolitik fırsat" ve "Orta Doğu'nun en istikrarlı ülkesi" olarak nitelendirdi. Bu da yetmezmiş gibi, konuşmasının başka bir bölümünde, Esad rejiminin miraslarından biri olan "Dört Deniz Projesi"ne de değinerek (ilk kez 2009 yılında bölgeyi küresel bir enerji merkezine dönüştürme planı olarak ortaya atılmıştı) bunun artık Körfez, Hazar Denizi, Akdeniz ve Karadeniz arasında bir bağlantı noktası haline geleceğini vurguladı. Zira şöyle dedi: "Türkiye ve Suriye, tüm dünya için enerjinin ana dağıtım merkezi olacak."

Barrack'ın bu sözleri, (karar alma çevrelerine yakın olan) Amerikan Atlantik Konseyi ile Amerikan-Suriye İş Konseyi'nin ABD'nin başkenti Washington'da 26 Mart 2026 Perşembe günü düzenlediği bir diyalog konferansı sırasında geldi. Konferansa Amerikan enerji, petrol ve teknoloji şirketleri ile Suriye Petrol Şirketi CEO'su Yusuf Kablavi'nin katılması ve Suriye'nin Birleşmiş Milletler Daimi Temsilcisi İbrahim Alabi ve ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Jacob McGhee'nin de hazır bulunması, konferansa resmi bir nitelik kazandırmıştır.

İşte böylece Tom Barrack, Ahmed Şara'nın yönetimi altında kendisini avutuyor; ancak siyasi gerçeklik, Barrack'ın sözlerinin melodisinden daha zor ve daha karmaşıktır: Zira stratejik coğrafyasıyla Suriye, bazı Amerikalı karar vericiler için çözümün anahtarı gibi görünse de ancak mevcut rejimin gölgesinde içeride ateşkesi sağlamak ve özdenetim kapasitesini test etmekten başlayıp, Süveyda'daki çatışmaların veya Halep'teki Suriye Demokratik Güçleri ile savaşların tekrarını önlemeye kadar uzanan ciddi zorluklarla çevrili kırılğan bir halka durumunda olup bu zorluklar, İran ve onun Irak, Lübnan ve Suriye'de yayılmış kolları ile sona ermektedir; ama artık açıkça görülmektedir ki İran, herhangi bir alternatif projeyi devre dışı bırakma ve enerji hatlarını kalkınma aracı olmaktan çıkarıp onun güvenliğini füzeler ve insansız hava araçlarıyla bozan açık bir çatışma alanına dönüştürme gücüne sahiptir.

Ortadoğu satranç tahtasındaki oyuncular:

Barrack daha önce de Lübnanlı politikacıların "tavla zarı oyunu" oynadıklarını, oysa Amerikan başkanının onlara karşı "satranç" oynadığını

belirtmişti. Bu tasvir, farklı yaklaşımlar açısından isabetli görünmektedir: Zira yerel nüfuz, Lübnan'daki İran Partisi örneğinde olduğu gibi kısa vadeli müzakere ve bahislere ve yerel aktörlere odaklanmaya dayanmaktadır; oysa ABD'nin yaklaşımı, uzun vadeli güç dengesini ve stratejilerini yeniden düzenlemeyi hedeflemektedir; bu da İran'a karşı Efsanevi Öfke operasyonunun ilan zamanlamasının seçilmesini açıklayabilir.

Bu mantığa göre, Şam ve Lübnan üzerinden geçen herhangi bir kara koridoru veya boru hattı ağı kurma girişimi, İran'ın bu sürekli baskı yapma kapasitesini, manevra taktiğini, bölgesel rol paylaşımını, zaman ve fırsatlar üzerine oynamasını hesaba katmalıdır; zira herhangi bir stratejik plan, yerel, bölgesel ve uluslararası aktörler arasındaki çok katmanlı bir çatışmanın yönetiminin bir parçası haline gelebilir; bu ise başlangıçta İran'a karşı askeri müdahale planı olgunlaştığında, savaş gemilerinin seferber edilip Hark Adası'nın ele geçirilmesi fikrinin gündeme getirilerek bunun sonucunda bölgedeki petrol tesisleri hedef alındığında gerçekleşmemiştir; bu da temelde bir Fars oyunu olan satranç oyununda Trump'ın yeteneği konusunda birtakım soru işaretleri uyandırmaktadır.

Buna ek olarak Barrack, ateşkes anlaşmasının pekiştirilmesinin ardından Suriye Demokratik Güçleri ile Suriye ordusunun entegrasyon sürecini yönetmektedir ki bu, yıllarca sürecektir askeri ve siyasi koordinasyon gerektiren karmaşık bir projedir. Bu entegrasyondaki herhangi bir hata, SDG unsurlarını bir baskı gücü haline getirebilir, enerji geçişini güvence altına almayı daha da zorlaştıran başka bir değişkenlik ekleyebilir ve Washington'un bölgedeki stratejisini ne kadar hızlı uygulayabileceği konusunda soru işaretleri gündeme getirebilir; özellikle de Yahudi varlığının Hamas ile yaşadığı deneyimden sonra; zira Hamas, ABD destekli büyük baskıya ve Netanyahu'nun İran destekli silahlı hareketin varlığını sona erdireceğine dair tüm vaatlerine rağmen direnmeye devam etmektedir. Bu ders, Trump'ın 26/03/2026'da İran'ın etkisini altı hafta içinde sona erdirebileceğine dair yaptığı açıklamayı doğru bir perspektife oturtmaktadır; zira kolları ve ağılarıyla birlikte İran, hızla ortadan kaldırılabilir bir hedef değildir ve herhangi bir girişim, özellikle Yüksek Dini Lider Hamaney'in hedef alınmasından sonra uzun ve karmaşık bir yüzleşme olacaktır.

Buna rağmen, hatta ABD yönetiminin yarattığı en iyi hayali zafer senaryosunda bile, Türkiye ya da başka bir ülkeyle olsun kara yoluyla olan herhangi bir güzergâh, (yıllık küresel ticaret edilen ham petrolün yaklaşık %20'si, yani Uluslararası Enerji Ajansı (IEA) ve Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) verilerine göre günde yaklaşık 20 milyon varil ve sıvılaştırılmış doğalgazın %30'u) gibi Hürmüz Boğazı'ndan geçen devasa petrol miktarını ve en uygun maliyetli ve kapsamlı kesintiler riskine en az maruz kalan küresel deniz taşımacılığının esnekliğini telafi edemez.

Öte yandan Türkiye, sözde alternatif projenin lojistik aklını temsil etmektedir. Kuru Kanal Projesi sadece mühendislik açısından bir hayal değil, aynı zamanda Ankara'yı Doğu ile Batı arasında bir enerji dağıtım merkezine ve Asya ile Avrupa'yı bağlayan bir ticaret koridoruna dönüştürmek için stratejik bir araçtır. Bu rolün başarısı, hem Suriye'nin hem de Irak'ın istikrarıyla yakından bağlantılı olduğu gibi Türkiye'nin, uluslararası ve bölgesel çıkarların kesiştiği ve Kürt

kartının da devreye girebileceği karmaşık bir koridorlar ağını yönetme kabiliyetiyle de bağlantılıdır. Şam'daki herhangi bir aksaklık veya İran'ın doğrudan müdahalesi, Türkiye'yi bir güç merkezi olmaktan çatışmaya açık bir halka haline getirebilir ve yatırımı çeken projenin ekonomik ve siyasi faydasını zayıflatabilir; bu da onun bölgedeki gelişmelere karşı daha temkinli davranmasına ve barışın sağlanması için çabaların yoğunlaştırılması çağrısında bulunmasına neden olabilir.

Güneyde Suudi Arabistan ve Irak alternatif koridorun omurgasını oluşturmaktadır. Zira Suudi Arabistan'ın, devasa üretim kapasitesi ve Hürmüz'ü geçmeden ihracat yapabilme imkânı göz önüne alındığında, herhangi bir küresel acil durum planının temel dayanağını temsil ederken Irak ise, hayati öneme sahip kara yolunu temsil etmektedir; ancak İran'ın etkisi bir düğmeye basmakla sona ermeyecek, bu da herhangi bir kara boru hattını, siyasi veya askeri olarak devre dışı bırakmaya yönelik olası bir hedef haline getirecektir. Deniz yönüne gelince; Birleşik Arap Emirlikleri'ndeki Füceyra, ihracat kapısı olarak önemli olmasına rağmen, artan İran tehditleriyle karşı karşıya olup bu da ona güvenmeyi riskli bir hale getirmektedir ki bu ise Birleşik Arap Emirlikleri önümüzdeki dönemde refah ve ekonomik canlanma durumunu sürdürebilirse, ona büyük ölçüde güvenen herhangi bir deniz koridorunun güvenliğini azaltacaktır.

Uluslararası düzeye gelince; resim daha karmaşık görünmektedir. Zira Hürmüz Boğazı'ndan gelen petrole büyük ölçüde bağımlı olan Çin, ABD'nin şoklarına ve şantajlarına en çok maruz kalan ülke gibi görünmektedir; bu nedenle Çin, Pakistan üzerinden geçen boru hatları, stratejik stoklar ve Orta Asya'daki enerji nakil ağına yapılan yatırımlar gibi alternatifler geliştirmeye odaklanmıştır. Aynı zamanda Rusya, Ukrayna ile savaşından önceki gibi artık geleneksel Avrupa pazarına bağımlı değildir; bunun yerine Asya'ya (Çin ve Hindistan) gaz ihracatına odaklanmakta olup Sibiry'a'nın Gücü (Power of Siberia) gibi yeni boru hatları ile Türkiye ve Orta Doğu'ya uzanan başka hatları inşa ederek, ABD ve İran'ın etkisini dengeleyebilecek bağımsız bir aktör haline gelmektedir. Buna karşılık enerji ve ekonomi alanlarında birçok krizle boğuşan Avrupa Birliği, sıvılaştırılmış doğal gaz, yenilenebilir enerji kaynakları, nükleer enerji alanında Fransa ile işbirliği ve başta Afrika ile Avrupa'yı birbirine bağlayan Nijerya gaz hattı olmak üzere Kuzey Afrika ile Kafkasya'dan gelen alternatif boru hatlarına yapılan yatırımlar gibi çeşitlendirme yoluyla stratejik darboğazlara maruz kalma riskini azaltmaya çalışmaktadır.

Bu bağlamda Cezayir ve Tunus, gelecekteki Avrupa enerji stratejisinde temel iki dayanak olarak öne çıkmaktadır; zira Kuzey Afrika'dan İtalya, Avusturya ve Almanya'ya yeşil hidrojen taşımak için Güney Hidrojen Koridoru (SouthH2 Corridor) projesi geliştirilmektedir. Yaklaşık 4000 km uzunluğundaki bu proje, 2030 yılına kadar üretime ve ihracata başlamayı ve Cezayir'in güneş enerjisi potansiyelini kullanarak yılda en az 4 milyon ton yeşil hidrojen taşımayı hedeflemektedir.

Bu karmaşık sahnenin ortasında Amerika, sahada doğrudan müdahaleye gerek kalmadan oyunun kurallarını belirlemeye çalışan stratejik bir aktör olarak görünmeye çalışmakta ancak İran gibi büyük bir bölgesel devletle doğrudan

çatışmanın bataklığına saplanması, kısa sürede küresel itibarının büyük bir kısmını yitirmesine neden olmuştur; bu yüzden NATO müttefiklerinden ve diğerlerinden yardım istemek için acele etti, ancak bir sonuç alamadı. Sonuç olarak enerji hatlarını Hürmüz'den uzaklaştırmak (eğer Barrack'ın vizyonu doğruysa) şüphesiz İran'ın nüfuzunu zayıflatır ve Amerika'ya küresel enerji akışlarını yönetme yeteneği sağlar; ancak aynı zamanda Amerika'ya, uluslararası sistemi tek başına yönetmeye çalışırken iç ve dış baskılara katlanmak ve yerel ve uluslararası dengeleri yönetmek gibi muazzam bir yük de yükler; bu da Amerika'yı, ölümcül bir darbe almadan yaraları ve izleri altında sendeleyeni dev bir canavara benzer hale getirecektir.

İki kritik hafta: Trump'ın İran'ın nüfuzunu test etmesi

28/02/2026 tarihinde İran'a yönelik saldırının başlamasıyla birlikte, zaman çizelgesi son derece sıkışık bir hal aldı: Trump'ın hedeflerini gerçekleştirebilme gücünü görmek için geriye sadece iki hafta kaldı. Suriye'de SDG'nin entegrasyonundan Lübnan'daki İran nüfuzunun yönetilmesine kadar her adım, Türkiye'nin, Suudi Arabistan'ın, Birleşik Arap Emirlikleri'nin ve hatta Mısır'ın her hamlesi mercek altında olacaktır; oysa tüm dünya Gazze'de olup bitenleri görmezden geliyordu. Bu kısa süre, ABD'nin alternatif enerji koridoru vizyonunun sadece stratejik bir teori mi olduğunu, yoksa bölgesel nüfuz haritasında gerçek bir dönüşümün başlangıcı mı olduğunu ortaya çıkaracaktır.

Bu zaman krizinin tam kalbinde Ortadoğu, yerel ve uluslararası tarafların çekiştiği canlı bir çatışma tablosu gibi görünüyor; zira Suriye ve onun arkasında yer alan Türkiye, ABD'nin sihirli çözümünün anahtarı ancak bu iki ülke, enerji hırsları ile henüz tüm kozlarını oynamamış İran'ın iradesi arasında gidip geliyorlar; örneğin Husiler hâlâ oyunun dışında kalmaya devam ediyorlar; Lübnan birden fazla masada oynuyor, Fucayra tehdit altında ve Suudi Arabistan tek başına savaşa ve çatışmaya giremediği gibi ABD'nin çıkarlarını ve hedef alınan askeri üslerini koruyan tüm Körfez ülkeleri de aynı şekildedir. Bu arada Çin, Rusya ve Avrupa Birliği ise Hürmüz Boğazı'ndaki şoklardan uzak alternatiflerini güvence altına almak için acele ederlerken, Amerika ile yenilgiyi paylaşmayı ya da kendilerinin başlatmadığı bir savaşın sonuçlarını üstlenmeyi reddediyorlar. Her oyuncu taşını dikkatle hareket ettiriyor; nihai sonuç, önümüzdeki on yıllar boyunca bölgedeki enerji ve nüfuzun geleceğini belirleyecektir; bu arada borçları giderek katlanan zayıf ülkeler, Ortadoğu'daki siyasi borsada kazanan tarafın safında yer almaya hazırlanıyor; çünkü bağımlılık, yöneticileri için bir alışkanlık haline gelmiştir; bu da İbn Haldun'un Mukaddime'sinde yer alan şu sözü doğrulamaktadır: "Mağlup olan he zaman galip geleni taklit etme eğilimindedir."

Bununla birlikte ufukta, bölgedeki güç dengelerini altüst edebilecek ve tüm oyunun kurallarını değiştirebilecek yeni bir uluslararası aktörün ortaya çıkma ihtimali belirmektedir; zira bazı Amerikalı analistler, John Shea'nın Obama'ya yazdığı mektupta olduğu gibi İslam ümmetinin güvenlik ve siyasi boşluğu değerlendirip, bu zorlu sancılarının ardından Raşidi Hilafetin kurulduğunu ilan ederek stratejik boşluğu doldurabileceğini ima ediyorlar; böylece tüm dünyaya, Çin atasözünde de söylendiği gibi, Amerika'nın sadece kağıttan bir kaplandan ibaret olduğunu teyit edecektir.

Sonuçta, Barrack Projesi sadece bir enerji planı ya da bir deniz koridorunu kara koridoruyla değiştirme girişimi değildir; aksine karmaşık bir yerel ve uluslararası nüfuz ağı ile her an dengeleri altüst edebilecek acil olayların ortasında Amerika'nın sözde stratejik vizyonunu somut bir gerçekliğe dönüştürme yeteneğinin kapsamlı bir sınamasıdır; böylece Barrack, şam'dan kovulmadan önce karmakarışık rüyalarla uyanacaktır.

Peki enerji savaşı, Trump'ın ima ettiği gibi doğrudan kontrolün sağlandığı Hürmüz Boğazı ve Hark Adası'ndan mı yoksa Tom Barrack'ın propagandasını yaptığı alternatif yollar aracılığıyla Suriye topraklarında mı sonuçlanacak? Yoksa gerçek, bu iki yoldan birinin diğerini gizleyen stratejik bir gölge olarak kullanıldığı ikisinin arasındaki bir yerde mi yatıyor?

Her halükarda Suriye'ye komplo kuran ve devrimine karşı savaşan Amerika; Savaş Bakanının "İslam Peygamberinin yanılığlarına inananlar" diye hakaret edip alay konusu eden Amerika, artık bunlarda, kendi sorunlarına bir çözümlü, nüfuzunu sürdürmek için bir alternatif ve Kur'an ümmeti aleyhine yürüttüğü haçlı seferinin dayanağı görmeye başladı; biz ise onda, tek olan yaratıcının izniyle peygamberlerin vahyinin gerçekteşmesi ve bu ümmetin ihtişamının inşa edilmesi imkânını görüyoruz.

Önümüzdeki iki hafta içinde, İran karşısında ABD stratejisinin gücü ve bölgesel ve uluslararası aktörlerin Ortadoğu'daki büyük satranç tahtasında oyunun gidişatını değiştirme kabiliyeti açığa çıkacaktır; bu ise Haçlı kapitalizm ile azim İslam ideolojisi arasındaki kapsamlı hadarat çatışmasının bir hamlesi niteliğinde olacaktır; bu arada sürpriz bir aktörün yükselmesi olasılığı da göz ardı edilemeyecek bir faktör olmaya devam etmektedir; hatta biz bunu, Allah'ın vaadine olan güvenimiz ve Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in müjdesinin gerçekteşeceğine dair umudumuzla bizzat görüyoruz. **ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَاجِ النَّبُوءَةِ** "Sonra (yeniden) Nübüvvet Minhacı üzere (Raşidi) Hilafet olacaktır." Ve Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **أَلَا إِنَّ عَفْرَ دَارِ الْمُؤْمِنِينَ الشَّامُ** "Dikkat edin! Müminlerin yurdunun merkezi şam'dır."

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Müh. Visam Atraş